

3. George W. Maschke and Gino J. Scalabrini The Lie Behind the Lie Detector/ Maschke, Scalabrini/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://antipolygraph.org/pubs.shtml>.

4. Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України [Електронний ресурс] : наказ Міністерства внутрішніх справ України № 920 від 13.11.2017. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1472-17>.

5. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 12.11.2015 по справі № 5-2095км15 [Електронний ресурс] . — Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53570730>.

І.О. Миколенко,

студ. III курсу, спеціальність «Право»

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

**Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики О.С. Козерацька**

СУЧАСНІ ФОРМИ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Закінчення судочинства вже в суді першої інстанції можна вважати ідеальним варіантом розвитку подій, бо в цьому випадку найбільш повно досягається стійкість правопорядку, швидкість і економічність процесу. Однак реальність така, що, незважаючи на всі гарантії досягнення істини і забезпечення прав особистості, в кримінальному процесі зберігається можливість судових помилок.

Помилки можуть стосуватися: констатації факту, що покладається в основу рішення; встановлення причинного зв'язку між подією злочину і діями обвинуваченого; кваліфікації діяння; визначення юридичних наслідків злочинного діяння; дотримання правил, встановлених процесуальних законом, тощо.

Залишення таких помилок у силі завдавало б суттєвої шкоди правосуддю і безпосередньо судам, а також інтересам осіб, котрих стосується рішення суду. Ця шкода є неспівмірною із нестабільністю рішення суду першої інстанції у зв'язку із його переглядом вищестоящими судами. Зазначені обставини є підґрунтям для існування у кримінальному процесуальному праві інституту оскарження і перегляду судових рішень. Вони є підставою для його теоретичних постулатів: 1) оскарженням може бути будь-яке судові рішення у

широкому сенсі, тобто рішення по суті справи: вирок, ухвала; 2) судове рішення може бути оскаржене усіма особами, інтересів котрих воно стосується [1, с. 60-62].

Судовий нагляд у такому широкому сенсі слова може здійснюватися в кримінальному процесі в таких перевірочних стадіях процесу: провадження в суді апеляційної та касаційної інстанції, а також провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Слід зазначити, що такі форми перегляду судових рішень з'явилися у діючому КПК України після внесення змін восени 2017 року. Апеляційне провадження — це стадія кримінального процесу, змістом якої є перегляд за апеляційними скаргами сторін рішень місцевих судів у кримінальних справах, що не набрали законної сили, і рішень цих судів у стадії досудового розслідування, які набрали законної сили. Підстави і процесуальний порядок апеляційного провадження регламентовані у Гл. 31 КПК України.

Строки подання апеляції залежать від різновиду оскаржуваного рішення суду: протягом 30 днів на вирок або ухвалу про застосування чи відмову у застосуванні ПЗМХ чи ПЗВХ; протягом 7 днів на інші ухвали суду першої інстанції (наприклад, про видалення із зали судового засідання); протягом 5 днів на ухвали слідчого судді (ч. 1, ч. 2 ст. 395 КПК України). Строки подання апеляції відраховують з дня проголошення (оголошення) оскаржуваного рішення.

За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право:

- 1) залишити вирок або ухвалу без змін;
- 2) змінити вирок або ухвалу;
- 3) скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок;
- 4) скасувати ухвалу повністю чи частково та ухвалити нову ухвалу;
- 5) скасувати вирок або ухвалу і закрити кримінальне провадження;
- 6) скасувати вирок або ухвалу і призначити новий розгляд у суді першої інстанції (ст. 407 КПК України).

Касаційне провадження — це стадія кримінального процесу, змістом якої є перегляд (перевірка) за касаційними скаргами сторін рішень судів першої та апеляційної інстанцій на відповідність рішення суду нормам матеріального та процесуального права судом касаційної інстанції (Верховним Судом України).

Провадження в суді касаційної інстанції являє собою вид судового провадження, сутність якого полягає у перегляді (перевірці) за касаційною скаргою учасників кримінального провадження судових рішень вироків та ухвал про застосування або відмову у застосуванні примусових заходів медичного чи виховного характеру суду першої

інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, а також судові рішення суду апеляційної інстанції, постановлені щодо зазначених судових рішень суду першої інстанції [2, с. 605].

Згідно ст. 426 КПК України, касаційна скарга на судові рішення може бути подана протягом трьох місяців з дня проголошення судового рішення судом апеляційної інстанції, а засудженим, який тримається під вартою, — в той самий строк з дня вручення йому копії судового рішення, безпосередньо до суду касаційної інстанції [3].

Провадження за нововиявленими або виключними обставинами (назва такої форми перегляду судових рішень для кримінального процесу, нова — це стадія кримінального процесу, у якій суд, котрий першим допустив помилку внаслідок незнання про існування певних обставин, відновлює провадження у справі, за результатами якого змінює власне попереднє рішення або залишає заяву про перегляд без задоволення [4, с. 482].

Відновлення кримінальної справи за нововиявленими або виключними обставинами чи в разі виявлення суттєвих недоліків у попередньому судовому розгляді передбачене ч. 2 ст. 4 Протоколу № 7 до ЄКПЛ та Главі 34 КПК України.

Нововиявленими обставинами визнаються: 1) штучне створення або підроблення доказів, неправильність перекладу висновку і пояснень експерта, завідомо неправдиві показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, на яких ґрунтується вирок; 2) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення вироку чи постановлення ухвали, що належить переглянути; 3) інші обставини, які не були відомі суду на час судового розгляду при ухваленні судового рішення і які самі по собі або разом із раніше виявленими обставинами доводять неправильність вироку чи ухвали, що належить переглянути.

Виключними обставинами визнаються: 1) встановлена Конституційним Судом України неконституційність, конституційність закону, іншого правового акту чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи; 2) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом; 3) встановлення вини судді у вчиненні злочину або зловживання слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду під час кримінального провадження, внаслідок якого було ухвалено судове рішення.

Заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами може бути подано протягом трьох місяців після того, як особа, яка звертається до суду, дізналася або могла дізнатися про ці обставини. Перегляд за нововиявленими обставинами виправдувального вироку допускається лише протягом передбачених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності.

Отже, перевірка судових актів вищестоящими судами має своєю метою не тільки турботу про істинність судових рішень, а й забезпечення однаковості розуміння і застосування закону всіма судами. Подібна діяльність в цілому кваліфікується як судовий нагляд за діяльністю судів.

Слід зазначити, що перегляд судових рішень вищестоящими судовими інстанціями є найбільш поширеним механізмом забезпечення у державі однакового застосування закону судами. Метою оскарження завжди є усунення, шляхом нового судового рішення, шкоди, яка виникла або може виникнути в результаті виконання рішення, що оскаржується.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лобойко Л.М. Кримінально-процесуальне право. Курс лекцій : навч. посіб. / Л.М. Лобойко. — К. : Істина, 2005. — 264 с.
2. Кримінальний процес : підручник / Ю.М. Грошевої, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц [та ін.] ; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. — Х. : Право, 2013. — 824 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2013. — № 9-10, № 11-12, № 13. — Ст. 88.
4. Лобойко Л.М. Кримінальний процес : підручник / Л.М. Лобойко. — К. : Істина, 2014. — 432 с.

О.М. Миколенко,
*к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики,
Одеській національний університет імені І.І. Мечникова*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Визнання України в якості правової держави, насамперед передбачає удосконалення всієї правової системи країни, в основі якої повинно бути якісне й ефективне законодавство, ядром якого є закон. Поняття «якість нормативно-правового акту» з'являється в наукових дослідженнях В. Комарова, В. Косовича, М. Кравченка, Л. Луць,